

Saavutettavan e-kirjan hyvät käytännöt

Lainsäädännön e-kirjoja koskevat saavutettavuusvaatimukset astuvat voimaan **28.6.2025**.

Saavutettavan e-kirjan hyvät käytännöt -sivusto sisältää ohjeita ja vinkkejä, joiden avulla vaatimukset voi käytännössä täyttää.

Katso koko ohjeistus:

[Julkaisekaikille.fi](https://julkaisekaikille.fi) > Saavutettava e-kirja > Saavutettavan e-kirjan hyvät käytännöt

Hyvät käytännöt pähkinänkuoressa

Suosi epub 3 -formaattia

Epub 3:n uudelleenjuoksutettava versio on helppo tehdä saavutettavaksi. Se antaa myös käyttäjän mukauttaa kirjan ulkoasua, esimerkiksi muuttaa fonttikokoa.

Käytä lukitun asettelun formaatteja vain painavasta syystä.

Varmista, että e-kirjassa on selkeä rakenne ja siinä on mahdollista navigoida erilaisilla laitteilla myös avustavan teknologian avulla. Huolehdi siitä, että kirjan sisällöllä on looginen lukemisjärjestys.

Käytä semanttista merkkausta

- Otsikoilla on otsikkotunniste
- Taulukot ovat aitoa tekstiä ja niiden osat on koodimerkitty
- Luettelot erottuvat leipätekstistä sopivalla merkkauksella
- Kuvalla on alt-attribuutti ja mahdollinen kuvateksti
- Leipätekstistä erottuvat tekstiosiot on koodimerkitty
- Ala- ja loppuviitteet on linkitetty ja merkitty ja ne toimivat johdonmukaisesti

Varmista kuvien saavutettavuus

Kun e-kirjassa on kuvia, ota huomioon tekstin käyttö kuvissa, värien käyttö ja värien välisiin kontrasteihin liittyvät vaatimukset. Kerro lisäksi kuvien oleellinen sisältö tekstinä.

Ota saavutettavuus huomioon tyylitiedoissa

- Määritä tekstin koko ja välilyönnit suhteellisilla mitoilla
- Huolehdi siitä, että tekstin ja taustan kontrastisuhte on riittävän suuri
- Varmista, että linkit erottuvat ympäröivästä tekstistä
- Tyylit tukevat tekstin rakenteen havaitsemista

Tarkista e-kirja

Ota käyttöön kääntöpuolen tarkistuslista.

Lisää saavutettavuusmetatieto

Metatieto kuvaa e-kirjan saavutettavuutta sekä mahdollisia puutteita. Tiedon avulla käyttäjä voi arvioida hankintatilanteessa, sopiiko e-kirja hänen tarpeisiinsa.

Saavutettavuusmetatietoa voi antaa kirjan sisällä schema.org-muodossa ja kirjan välitysketjussa ONIX-formaatin avulla. Hyvissä käytännöissä on esimerkkejä erityyppisten kirjojen saavutettavuusmetatiedosta.

Saavutettavan e-kirjan tarkistuslista

Jos e-kirja täyttää listan kaikki soveltuvat kohdat, e-kirja täyttää tärkeimmät saavutettavuusvaatimukset. Tarkistuslista on laadittu epub 3 -formaattia varten.

Ohjelmallinen tarkistus

- Epub 3 on validi eli läpäisee EPUBCheck-validaattorin.
- Ace by Daisy -ohjelma ei löydä kriittisiä tai vakavia saavutettavuusvirheitä.

Manuaalinen tarkistus editointi- ja lukuohjelmissa

- Kaikki otsikot on merkitty sopivilla otsikkotunnisteilla. Otsikkohierarkia on kunnossa.
- Sisällysluettelosta pääsee siirtymään kirjan merkittäviin osiin, kuten lukuihin ja tarvittaessa väliotsikoihin.
- Jos kirjassa on sivu- tai kuvaluettelo, niiden avulla voi navigoida.
- Jos kirjassa on taulukoita, ne on merkattu sopivilla html-tunnisteilla.
- Jos kirjassa on luetteloita, ne on merkattu sopivilla html-tunnisteilla.
- Linkin kohde on selkeästi ilmaistu.
- Jos kirjassa on ala- ja loppuviitteitä, leipätekstistä on linkki viitetekstiin ja viitetekstistä on paluulinkki leipätekstiin.
- Kaikkien merkityksellisten kuvien oleellinen sisältö on annettu myös tekstinä.
- Nimiösivun sisältö on tekstiä tai jos nimiösivu on kuva, sillä on alt-teksti.
- Jos kirjassa on pitkiä lainauksia tai muita leipätekstistä visuaalisesti erottuvia osia, ne on merkattu sopivilla tunnisteilla.
- Kirjan ulkonäkö on määritelty tyylitiedoston avulla ja siinä on käytetty suhteellisia mittoja.
- Kirjan tekstiä voi suurentaa ja värejä muuttaa lukuohjelmassa.
- Kirjan tiedostojen pääkieli on määritelty ja vastaa kirjassa käytettyä kieltä.
- Jos kirjassa on pidempiä kirjan pääkielestä poikkeavia osuuksia, niiden kieli on merkattu.
- Jos kirjassa on lukittu asettelu (fixed layout), lukemisjärjestys on määritelty.

Metatiedot

- Kirja sisältää saavutettavuusmetatietoa (schema.org), joka kuvaa kirjan ominaisuuksia.
- Jakelukanavia varten saavutettavuusmetatietoa on tarjolla myös ONIX-formaatissa.

Huomaa: Jos teet korjauksia ja muutoksia, tee ohjelmalliset tarkistukset uudestaan ja tarvittaessa tarkista manuaalisesti muuttuneet kohdat.

SUOMEN KUSTANNUSYHDISTYS
FINLANDS FÖRLAGSFÖRENING

